

Arbeidsopbrengst Low-input schapenbedrijf meer dan verdubbeld

Kees Jagtenberg en Jacob de Boer

Bij de bedrijfsvoering van het Low-input schapenbedrijf op de Waiboerhoeve wordt nadrukkelijk gelet op het kostenaspect. Met een arbeidsopbrengst van f 93,- (excl. oopremie) per aanwezige ooi in 1996/97 (1995/96 f 37,-) biedt deze bedrijfsvorm zeker perspectief. De toegenomen arbeidsopbrengst is voor een belangrijk deel een gevolg van de afgenomen lammersterfte. Verder had de stijgende opbrengstprijis een positieve invloed.

De gemiddelde opbrengstprijis van de lammeren nam toe met 11% en de aankoopkosten voor fokmateriaal stegen met f11,-. Het klaveraandeel was het afgelopen weideseizoen 45% en mede door het goede groeiseizoen leidde dit tot een hoge drogestof productie. De gras-/klaverafvoer nam toe met 13 ton drogestof.

Bedrijfsopzet

De belangrijkste kenmerken voor het Low-input schapenbedrijf zijn het ontbreken van bedrijfsgebouwen en het minimaliseren van de voerkosten (geen krachtvoer). Verder is de arbeidsinzet punt van aandacht, met als doel het aantal bestede uren per ooi omlaag te brengen. In tabel 1 staat een aantal voor het bedrijf specifieke kenmerken. In 1994 werd de basis voor de bedrijfsopzet gelegd. De percelen zijn ingezaaid met een gras-/klavermengsel. De klaver zorgt voor voldoende stikstofbinding zodat er geen kunstmest stikstof nodig is. De bedrijfsopzet is gericht op permanente beweiding met geen of minimale voederwinning. De doelstelling is het grasaanbod en de behoefte van ooiën en lammeren zo op

Tabel 1 Algemene bedrijfsgegevens

Omschrijving	1996/97
Oppervlakte gras/witte klaver (ha)	10,4
Maaipercantage	150
Werkzame stikstof (drijfmest ha)	23
Fosfaat (P ₂ O ₅ ha)	36
Kali (drijfmest K ₂ O ha)	65
Schapen per ha	17
Schapen gemiddeld per jaar	181
Grootgebrachte lammeren per jaar	307
Lammersterfte tot 24 uur (%)	9
Gemiddelde verkoopprijs per lam	150
Krachtvoer	geen
Arbeid per ooi (uren)	2,6

Tabel 2 Bedrijfsresultaat Low-input schapenbedrijf per gem. aanwezige ooi (gld)

Omschrijving	Boekjaar	
	1995/96	1996/97
Opbrengsten		
Omzet en aanwas	190	227
Wol	7	7
Ruwvoer	10	16
Overige opbrengsten	17	23
Kosten		
Ruwvoerkosten	15	17
Weidegeld	14	10
Totaal voerkosten	29	27
Rente levende have	14	12
Dierenarts kosten	7	5
Fokkerij kosten	19	24
Scheren	7	7
Afleverkosten	14	4
Over. toegerek. kosten	2	2
Totaal overige toegerekende kosten	63	54
OPBRENGSTEN	207	250
KOSTEN	- 92	- 81
SALDO Schapenhouderij	115	169
Overige kosten		
Afrastermateriaal	3	3
Loonwerk	7	3
Werktuigkosten	1	-
Meststoffen	1	4
Pacht	56	55
Diversen	10	11
KOSTEN algemeen	-78	-76
ARBEIDSOPBRENGST	37	93
Oopremie / premiewaardige ooi	37	33

elkaar af te stemmen dat de krachtvoergift achterwege kan blijven. Aflammeren laat in het voorjaar (mei) is hierbij een voorwaarde. In de winterperiode worden de ooien uitgeschaard naar melkveehouders of andere alternatieven toegepast. Eventueel wordt ter overbrugging voor de maand maart ruwvoer aangekocht (natuur of dijkhooi).

Omzet en aanwas

Tabel 2 laat zien dat de post omzet en aanwas in 1996/97 belangrijk toenam. Positief was de lagere sterfte rondom de geboorte en de eerste 14 dagen daarna. Het aantal afgeleverde lammeren per gemiddeld aanwezige ooi steeg van 1,6 naar 1,8 in 1996/97. Verder zijn de opbrengstprijzen van zowel de lammeren (11 %) als de afgevoerde ooien (7 %) toegenomen. In totaal is er voor bijna f 5.500,- meer afzet gerealiseerd. De hogere opbrengstprijzen hebben ook tot gevolg dat de aankoop van fokmateriaal duurder wordt door de koppeling tussen afvoerprijs van vleeslammeren en aankoopprijs van nieuw fokmateriaal. De aangekochte ooitjes werden f 11,- per lam duurder.

Het Low-input schapenbedrijf biedt perspectief.

Overige opbrengsten

De wolopbrengst bleef vrijwel gelijk aan vorig jaar, bij eenzelfde prijs per kg van f 2,-. De gras afvoer steeg met 13 ton drogestof. Het groeizame voorjaar leverde hier een belangrijke bijdrage aan. De ruwvoeropbrengst steeg mede hierdoor met f 6,- per ooi.

Kosten

Voerkosten

Het aflammeren van de ooien begint in tegenstelling tot de gangbare bedrijven pas in mei. Dit heeft als voordeel dat de schapen aan het einde van de dracht en tijdens de zoogperiode kunnen beschikken over een goede gras-/klaverweide zodat bijvoeren met krachtvoer niet nodig is. Gedurende de periode dat de schapen niet meer op de melkveebedrijven weiden en voordat ze ingeschaard kunnen worden op de gras-/klaverweide wordt eventueel natuurhooi aangekocht. De ooien zijn half november naar een veehouder uitgeschaard en kwamen 11 april weer op de gras-/klaverweide. Aan uitschaarkosten is f 0,10 per dier per dag berekend. De ooien zijn het afgelopen boekjaar lang bijgevoerd, 45 dagen

t.o.v. 22 dagen in het voorgaande boekjaar. Dit had tot gevolg dat de ruwvoerkosten toegenomen zijn, maar het weidegeld nam daardoor natuurlijk af. Toch blijven de totale voerkosten duidelijk achter t.o.v. de gangbare bedrijven. Het niet hoeven bij te voeren met krachtvoer levert hieraan een grote bijdrage.

Voor de vervanging van ooiën worden jaarlijks jonge ooiën aangekocht van de Blessumer groepsfokkerij. De fokkerijkosten bestaan uit een afdracht naar het kernfokbedrijf in Blessum. De kosten hiervan zijn gerelateerd aan het aantal afgeleverde lammeren. Deze kosten namen het afgelopen jaar toe met f 5,- per gemiddeld aanwezige ooi. Dit komt door een verhoging van de afdracht per afgeleverd lam van f 2,- en een groter aantal afgeleverde lammeren. De afleverkosten zijn belangrijk gedaald omdat alle lammeren afgezet zijn als weidelam, hiervoor is een nettoprijs ontvangen van f 150,-.

Algemene kosten

De algemene kosten bestaan voor bijna 73 % uit betaalde pacht (tabel 2), de pachtprijs steeg van f 957,- naar f 960,- per ha. Ondanks de hoge pachtprijs blijven de algemene kosten van het

Low-input schapenbedrijf duidelijk achter bij de LEI-bedrijven. Het ontbreken van huisvestingskosten draagt hier in belangrijke mate aan bij. Op de LEI bedrijven werd hiervoor voor het boekjaar 1995/1996 een bedrag van f 21,- per ooi gerekend.

Arbeidsopbrengst

Binnen het Low-input schapenbedrijf wordt ook de nadruk gelegd op arbeidsbesparing. De resultaten van de afgelopen jaren laten zien dat dit goed mogelijk is. De arbeidsbehoefte per ooi was in het afgelopen boekjaar slechts 2,6 uur, ondanks een intensievere controle tijdens het aflammeren. Op gangbare bedrijven is de arbeidsbehoefte 8 tot 10 uur per ooi. De hoeveelheid arbeid is wel sterk afhankelijk van de koppelgrootte en de efficiëntie van werken. De bestede uren komen voornamelijk voor rekening van de dagelijkse controle (30 % van de totale arbeidsbehoefte) en de aflambegeleiding (17 %). De vergoeding voor arbeid is f 93,- per gemiddeld aanwezige ooi. De arbeidsvergoeding omgerekend per uur bedraagt ruim f 35,-. Inclusief ooi-premie is de arbeidsopbrengst f 48,- per uur.

